Research Review
The Refereed Peer Reviewed
International Journal
ISSN: 2321-4708

Vol. 10, Issue: 127, September, 2023
Paper ID: RRJ287195
https://www.researchreviewonline.com

Publishing URL: https://www.researchreviewonline.com/issues/volume-10-issue-127-september-2023/RRJ287195

નિવૃત શિક્ષકોમાં રહેણાંક અને નિવુતીના સમયગાળા પર થતી ખિન્નતાની અસર નો અભ્યાસ.

સંશોધક
Geetaben keshubhai baldaniya
M.A., B.Ed,
Ph.D Scholar in BKNMU

માર્ગદર્શક
Dr. M. A. Nandaniya
Dr. Subhaah Mahila Arts and
Commerce Collage, Junagadh

આ અભ્યાસમાં શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના નિવૃત શિક્ષકોનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો .કુલ ૧૨૦ પાત્રો લેવામાં આવ્યા હતા.તેમાં ગ્રામ્ય નાં ૬૦ પાત્રો જેમાંથી ૩૦ નિવુતિનાં ૦ થી ૫ વર્ષ સુધીનાં નિવૃત શિક્ષકો અને ૩૦ નિવુતીનાં ૫ વર્ષ થી વધુ સુધીનાં નિવૃતશિક્ષકો લેવામાં આવ્યા હતા.તેજ રીતે શહેર ના ૬૦ પાત્રો જેમાંથી ૩૦ નિવુતિનાં ૦ થી ૫ વર્ષ સુધીનાં નિવૃત શિક્ષકો અને ૩૦ નિવુતીનાં ૫ વર્ષ થી વધુ સુધીનાં નિવૃતશિક્ષકો લેવામાં આવ્યા હતા.

વિષય વિભાવના:-

આધુનિક સમયમાં ખિન્નતા નુ પ્રમાણ દિનપ્રતિદિન વધતુ જોવામળે છે. ખિન્નતા કેટલાક અંશે જૈવિક પરિબળોને કારણે ઉદભવે છે તો કેટલેક અંશે સામાજિક ,સાંસ્કુતિક ,મનોવૈજ્ઞાનિક પરિબળો પણ તેના માટે જવાબદાર હોય છે .ટુંકમાં ખિન્નતા ના કારણો જૈવિક ,મનોવૈજ્ઞાનિક કે સામાજિક હોય શકે છે.સાંસ્કુતિક પરિબળોને ધ્યાન માં રાખીને ક્લિન્મન જણાવે છે કે એશિયાનાં દેશો કરતા પશ્ચિમનાં દેશોમાં ખિન્નતા નુ પ્રમાણ વધુ વ્યાપક જોવા મળે છે.

વલ્ડ હેલ્થ એસેમ્બલીનાં ઉપક્રમે ૨૦૦૨માં મળેલી વિશ્વ આરોગ્ય નિષ્ણાંતોની બેઠક દ્વારા આંતરરાષ્ટ્રિય જાહેર આરોગ્યનાં પ્રશ્ને વિશ્વનું ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવાનો નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો,જેમાં માનસિક આરોગ્યમાં સૌ પ્રથમ સ્થાન ખિન્નતા ને આપવામાં આવ્યુ.

- સમસ્યા કથન:-

  નિવૃત શિક્ષકોમાં રહેણાંક અને નિવુતીના સમયગાળા પર થતી ખિન્નતાની અસર નો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરવો.

- સમસ્યાનો વ્યાપ્ત અને સીમીતીકરણ :-

  પ્રસ્તુત અભ્યાસ જુનાગઢ જિલ્લાનાં શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના
  જ નિવૃત શિક્ષકો ને જ આ પરિણામ લાગુ પડી શકાશે.
  શારીરિક ખોડખાપણ વાળા શિક્ષકોને આ પરિણામ લાગુપાડી શકાશે નહી.

- અભ્યાસનો હેતું:-

Research Review
The Refereed Peer Reviewed
International Journal
ISSN: 2321-4708

Vol. 10, Issue: 127, September, 2023
Paper ID: RRJ287195
https://www.researchreviewonline.com

Publishing URL: https://www.researchreviewonline.com/issues/volume-10-issue-127-september-2023/RRJ287195

નિવૃત શિક્ષકોમાં રહેણાંક અને નિવુતીના સમયગાળા પર થતી ખિન્નતાની અસર નો તુલનાત્મક અભ્યાસ કરવો.

- સંશોધનની શુન્ય ઉત્કલ્પના:-

  ૧. શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના નિવૃત શિક્ષકોની ખિન્નતાનાં પ્રાપ્તાંકોના મધ્યકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નથી.

  ૨. શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના શિક્ષકોમાં નિવુતી નાં ૦ થી ૫ વર્ષ અને નિવુતિ ના ૫ વર્ષથી વધુના સમય ગાળામાં ખિન્નતાનાં પ્રાપ્તાંકોના મધ્યકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત નથી.

- સંશોધનનાં સાધનો:-

  પ્રસ્તુત અભ્યાસમાં સર્વેક્ષણ પધ્ધ્તિનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

- સંશોધનના સાધનો :-

  પ્રાસ્તુત અભ્યાસમાંનિવૃત શિક્ષકોની ખિન્નતા ના જાણવા માટે વ્યક્તિગત માહિતીપત્રકઅને લોનાર્ડ આર, ડેરોગેટિસ ખિન્નતા તુલા SCL-90R નો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.જેમાં કુલ ૨૩ કલમો હતી દરેક કલમમાં વિકલ્પો હતા.

- સંશોધન યોજના:-

  પ્રસ્તુત અભ્યાસ માટે પ્રતિનિધિ રૂપ નમુના પસંદગી માટે જુનાગઢ જિલ્લાનાં શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના નિવૃતશિક્ષકો ને નમુનારૂપે પસંદ કરવામાં આવ્યા હતા આ માહીતી મેળવવા માટે શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારનાનિવૃતશિક્ષકો પાસેથી પ્રશ્નાવલીની વિગતો ભરાવવામાં આવી હતી .આ માહિતી ગુણાત્મક પ્રકારની હતી જેને સંખ્યાત્મક બનાવીને આંકડાશાસ્ત્રીય 2 X 2 ફેક્ટોરીયલ ડિજાઇન્નો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો.

VARIABLES	A1	A2	N
B1 નિવૃત શિક્ષકો	30	30	60
B2 નિવૃત શિક્ષકો	30	30	60
N	60	60	120

પરિણામ કોષ્ટક :-

ટેબલ -૧ રહેણાંક વિસ્તાર અને નિવુતી ના સમયગાળા ના પરિવર્ત્ય ના ખિન્નતાના મધ્યકો અને F.

Variable	SS	DF	MS	F	SIG
A	4060.033	1	4060.033	85.67	0.01
B	1293.633	1	1293.633	11.36	0.01
AB	0.13	1	0.33	0.001	NS

Research Review
The Refereed Peer Reviewed
International Journal
ISSN: 2321-4708
Vol. 10, Issue: 127, September, 2023
Paper ID: RRJ287195
https://www.researchreviewonline.com
Publishing URL: https://www.researchreviewonline.com/issues/volume-10-issue-127-september-2023/RRJ287195

ERROR	13202.067	116	133.81		
CORRECTED	18555.867	119			

SI. LE 0.05= 3.96
0.01= 6.96

ટેબલ -2 રહેણાંક વિસ્તાર પરિવર્ત્યનું ખિન્નતાના મ. અને F..

VARIABLES	N	MEAN	F	SIG.
A1	60	16.66	85.67	0.01
A2	60	9.30		

ટેબલ -3 રહેણાંક વિસ્તાર પરિવર્ત્યનું તફાવત L.S.D કો..

NO	PAIRS	M. DI.	SI.
1	A1VSA2	7.36	0.01

L.S.D LE 0.05 3.82 1.01 = 5.03

ટેબલ -4 નિવુતી ના સમયગાળા ના પરિવર્ત્ય ના ખિન્નતાના મધ્યકો અને F.

VE.	N	M	F	SIG.
B1	60	14.47	11.36	0.01
B2	60	11.50		

ટેબલ -૫ નિવુતી ના સમયગાળા ના પરિવર્ત્ય પરિવર્ત્યનું L.S.D કો.

SR.NO	P	M. DI.	SIG.
1	B1vsB2	2.97	NS

L.S.D LEVEL 0.05 3.82 1.01 = 5.03

ટેબલ -6 રહેણાંક વિસ્તાર અને નિવુતી ના સમયગાળા ના પરિવર્ત્ય ના ખિન્નતાના મધ્યકો અને F કો.

VERIABLES	MEAN	MEAN	F	SIG.
	A1	A2		
B1	18.66	10.27	0.001	NS
B2	14.47	8.33		

પરિણામ ચર્ચા :-

મુખ્ય અસર

અહિં પરિણામ કોષ્ટક નં 1 માં A પરિવર્ત્ય ની F કિંમત 85.67 છે. અહિં આપેલ F ની કિંમત મોટી છે.તેથી 0.01 કક્ષા એ તફાવત સાર્થક છે.તેજ પ્રમાણે કોષ્ટક નં 1 માં B પરિવર્ત્ય ની કિંમત 11.36 છે. જે 0.01 કક્ષાએ

Research Review
The Refereed Peer Reviewed
International Journal
ISSN: 2321-4708

Vol. 10, Issue: 127, September, 2023
Paper ID: RRJ287195
https://www.researchreviewonline.com

Publishing URL: https://www.researchreviewonline.com/issues/volume-10-issue-127-september-2023/RRJ287195

સાર્થક છે. આ ઉપરાંત કોષ્ટક નં 1 માં AB પરિવર્ત્ય ની F કિંમત 0.001 છે. જે 0.01 અને 0.05 કક્ષાએ સાર્થક નથી.

કોષ્ટક નં-4 માં B1 અનેB2 ની F ની કિંમત 11.36 છે જે 0.01 કક્ષાએ સાર્થક છે જ્યારે કોષ્ટક નં 5 માં મધ્યક્નો તફાવત 2.97 છે.જે સાર્થક નથી.

નિષ્કર્ષ :-

૧. શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના નિવૃત શિક્ષકોની ખિન્નતાનાં પ્રાપ્તાંકોના મધ્યકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત છે.

૨. શહેરી અને ગ્રામ્ય વિસ્તારના શિક્ષકોમાં નિવુતી નાં ૦ થી ૫ વર્ષ અને નિવુતિ ના ૫ વર્ષથી વધુના સમય ગાળામાં ખિન્નતાનાં પ્રાપ્તાંકોના મધ્યકો વચ્ચે સાર્થક તફાવત છે.